

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΓΛ: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ: ΑΡΕΤΗ ΨΩΜΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Brain drain : Γιατί δεν επιστρέφουν οι νέοι;

Γιατί δεν επιστρέφουν οι νέοι και οι νέες επιστήμονες από το εξωτερικό στη χώρα μας; Και πώς μπορούμε να αξιοποιήσουμε προς όφελος της Ελλάδας τη «μαγική εικόνα» που δείχνει δεκάδες νέους και νέες να έχουν επιστρέψει πίσω την περίοδο της πανδημίας, μόνο όμως για να συνεχίσουν «ηλεκτρονικά» από εδώ στις επαγγελματικές υποχρεώσεις που διατηρούν στο εξωτερικό;

Όπως δείχνει μεγάλη έρευνα που έκανε πρόσφατα το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ) σχεδόν έξι στους δέκα (το 58%) Έλληνες επιστήμονες που ζουν και εργάζονται στο εξωτερικό, επιθυμούν να επιστρέψουν στην πατρίδα τους. Οι περισσότεροι (το 70%) αναφέρουν ως αιτία την ποιότητα ζωής στη χώρα μας, καθώς και την επιθυμία να είναι κοντά στις οικογένειές τους (42%).

Για την Ελλάδα ωστόσο, το θέμα μοιάζει υποκριτικό. Παρότι πολιτικοί και ακαδημαϊκοί χύνουν δημόσια «δάκρυα» σε συζητήσεις και αναρτήσεις τους για το brain drain που πληγώνει τη χώρα μας, στην πραγματικότητα το θέμα δεν φαίνεται να τους απασχολεί ιδιαίτερα. Ποιος δεν έχει στο περιβάλλον του έναν νεότερο ή και μεγαλύτερο επιστήμονα που θέλησε να γυρίσει στα πανεπιστήμια της χώρας μας, αλλά οι συνάδελφοί του εδώ τον διαβεβαίωσαν ότι τα κριτήρια τους δεν έχουν να κάνουν με την επιστημονική του αξία αλλά με τη συμμετοχή του σε «οικογένειες» ή πανεπιστημιακές «παρέες» που αποφασίζουν για το ποιος προσλαμβάνεται ή εξελίσσεται στα ΑΕΙ της Ελλάδας;

Στην έρευνα του ΕΚΤ οι νέοι και οι νέες που ρωτήθηκαν αν θέλουν να γυρίσουν στην Ελλάδα δεν έθεσαν ως αρνητικό παράγοντα τους μειωμένους μισθούς που τυχόν θα τους προσφέρονταν. Έθιξαν την αναξιοκρατία.

Η έρευνα έγινε πέρυσι από το Εθνικό κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ), στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας του ΕΚΤ «Γέφυρες Γνώσης και Συνεργασίας», στόχος της οποίας είναι η δικτύωση των Ελλήνων επιστημόνων παγκοσμίως και η σύνδεση τους με την ελληνική οικονομία.

Σύμφωνα μ' αυτήν, το 84% των ερωτηθέντων νέων επιστημόνων ενδιαφέρεται να συνεργαστεί με ελληνικά Πανεπιστήμια ή/και Ερευνητικά Κέντρα και το 80% ενδιαφέρεται να συνεργαστεί σε δράσεις με αντικείμενο την Έρευνα και Ανάπτυξη.

«Η Ελλάδα, τόσο προ της πανδημίας αλλά κυρίως μετά, έχει ανάγκη από τους ανθρώπους της», λέει ο **Δημήτρης Μαραγκός** από την πλευρά του ΕΚΤ. «Το μεγαλύτερο εξαγωγίμο προϊόν της χώρας μας δυστυχώς ή ευτυχώς τα τελευταία χρόνια είναι το πολύτιμο ανθρώπινο δυναμικό,

κατά πλειοψηφία εξειδικευμένο και με πολλά προσόντα. Οι νέοι επιστήμονες και επαγγελματίες που έφυγαν από την Ελλάδα τα χρόνια της οικονομικής κρίσης δεν έφυγαν τυχαία και προσγειώθηκαν στο Χίθροου, στο JFK, στην Φρανκφούρτη ή στη Στοκχόλμη (όχι τυχαίοι προορισμοί καθώς τόσο παραδοσιακά όσο και πρόσφατα οι Έλληνες και οι Ελληνίδες επιλέγουν το Ηνωμένο Βασίλειο, τις ΗΠΑ, τη Γερμανία, τη Σουηδία όπως και την Ολλανδία και το Βέλγιο)», δηλώνει.

«Πάντα έχουν στραμμένα τα μάτια πίσω στη χώρα και με την πρώτη αφορμή θέλουν να βοηθήσουν. Να γυρίσουν όμως; Δύσκολο. Και αυτό όχι τόσο επειδή θα έβαζαν πρώτο τον μισθολογικό παράγοντα αλλά εξωγενείς αδυναμίες που ελληνικού συστήματος όπως η αναξιοκρατία και η γραφειοκρατία.

«Ο Έλληνας που έφυγε στο εξωτερικό δεν εμπιστεύεται το ελληνικό κράτος», συνεχίζει ο κ. Μαραγκός. «Είτε επειδή αυτό μπορεί να οφείλεται στο ότι το ελληνικό κράτος εμμέσως μπορεί να τον έδιωξε από τη χώρα, είτε επειδή απλά θεώρησε ότι δεν μπορεί να τον βοηθήσει. Αυτό που είναι στην ατζέντα τα τελευταία χρόνια είναι το πώς θα πείσουμε τους νέους τους να γυρίσουν πίσω. [...]»

«Τους μην ξεχνάμε», συνεχίζει, «το ότι κι οι δεν έφυγαν για το εξωτερικό δεν σημαίνει ότι δεν άξιζαν το ίδιο με τους που έφυγαν και διέπρεψαν. Αυτό που έχει την μεγαλύτερη σημασία και άρα και τη μεγαλύτερη αξία είναι να συνδέσουμε τους κρίκους. Να φέρουμε σε επαφή τους Έλληνες όπου και αν βρίσκονται».

Από την εφημερίδα «το Βήμα» Παπαματθαίου Μάρνου, 6/10/2020

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Γιώργος Βέλμαχος στην «Κ»: Με έδιωξαν οι ανεπαρκείς οφικιούχοι

Το απόσπασμα που ακολουθεί προέρχεται από απόσπασμα συνέντευξης στα πλαίσια του «Γεύματος με την Καθημερινή» που έδωσε ο καθηγητής Χειρουργικής στο Χάρβαρντ, Γιώργος Βέλμαχος, στη δημοσιογράφο Τασούλα Επτακοίλη (δημοσιεύτηκε στις 29.09.2020)

Έφυγε από την Ελλάδα «γιατί δεν άντεχα να βλέπω ανθρώπους που είχαν οφίκια¹, όχι όμως και τα ανάλογα προσόντα». Στις ΗΠΑ βρήκε, όπως λέει, την απόλυτη αξιοκρατία. «Οι άνθρωποι σε σέβονται όχι γιατί είσαι καθηγητής ούτε γιατί κάνεις τον... πολλά βαρύ, αλλά για το επιστημονικό σου έργο». Γιώργος Βέλμαχος, καθηγητής Χειρουργικής στην Ιατρική Σχολή του Χάρβαρντ και διευθυντής της Κλινικής Τραύματος, Επείγουσας Χειρουργικής και Εντατικής Θεραπείας στο Mass General, το Γενικό Νοσοκομείο Μασαχουσέτης – τη «ναυαρχίδα» της Ιατρικής Σχολής του φημισμένου πανεπιστημίου. Συγκαταλέγεται στους κορυφαίους της χειρουργικής παγκοσμίως. Έχει δώσει εκατοντάδες ομιλίες σε όλο τον κόσμο για το τραύμα. Συγκαταλέγεται στους ελάχιστους χειρουργούς στις ΗΠΑ που έχουν τιμηθεί με τον τίτλο του Master από το Αμερικανικό Κολέγιο Εντατικής Ιατρικής. Το 2013, μαζί με την ομάδα του, αντιμετώπισε τους πιο βαριά τραυματισμένους μετά τη βομβιστική επίθεση στον Μαραθώνιο της Βοστώνης και για τα αμερικανικά μέσα ενημέρωσης είναι έκτοτε γιατρός-ήρωας. Σήμερα δίνει έναν άλλο αγώνα, με την πανδημία. «Τότε παλέψαμε με έναν εχθρό που γνωρίζαμε, την

αιμορραγία, με όπλο την εγχείρηση. Τώρα πρέπει να αντιμετωπίσουμε έναν εχθρό άγνωστο και ύπουλο...».

1 οφίκιο: είδος αξιώματος που απονέμεται από τον Πατριάρχη σε ανθρώπους που έχουν προσφέρει στην εκκλησία/ ειρωνικά: θέση ή αξίωμα που δίνεται με τρόπο αναξιοκρατικό ή μεροληπτικό

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

«Ας φρόντιζαν»

Κατήντησα σχεδόν ανέστιος και πένης.
Αυτή η μοιραία πόλις, η Αντιόχεια
όλα τα χρήματά μου τά φαγε:
αυτή η μοιραία με τον δαπανηρό της βίο.

Αλλά είμαι νέος και με υγείαν αρίστην.
Κάτοχος της ελληνικής θαυμάσιος
(ξέρω και παραξέρω Αριστοτέλη, Πλάτωνα·
τι ρήτορας, τι ποιητάς, τι ό,τι κι αν πεις).
Από στρατιωτικά έχω μίαν ιδέα,
κ' έχω φιλίες με αρχηγούς των μισθοφόρων.
Είμαι μπασμένος κάμποσο και στα διοικητικά.
Στην Αλεξάνδρεια έμεινα έξι μήνες, πέρσι·
κάπως γνωρίζω (κ' είναι τούτο χρήσιμον) τα εκεί:
του Κακεργέτη¹ βλέψεις, και παληανθρωπιές, και τα λουιά.

Όθεν φρονώ πως είμαι στα γεμάτα
ενδεδειγμένος για να υπηρετήσω αυτήν την χώρα,
την προσφιλή πατρίδα μου Συρία.

Σ' ό,τι δουλειά με βάλλουν θα πασχίσω
να είμαι στην χώρα ωφέλιμος. Αυτή είν' η πρόθεσίς μου.
Αν πάλι μ' εμποδίσουνε με τα συστήματά τους –
τους ξέρουμε τους προκομένους: να τα λέμε τώρα;
αν μ' εμποδίσουνε, τι φταίω εγώ.

Θ' απευθυνθώ προς τον Ζαβίνα² πρώτα,
κι αν ο μωρός αυτός δεν μ' εκτιμήσει,
θα πάγω στον αντίπαλο του, τον Γρυπό².
Κι αν ο ηλίθιος κι αυτός δεν με προσλάβει,
πηγαίνω παρευθύς στον Υρκανό².

Θα με θελήσει πάντως ένας απ' τους τρεις.

Κ' είν' η συνείδησις μου ήσυχη
για το αψήφιστο της εκλογής.
Βλάπτουν κ' οι τρεις τους τη Συρία το ίδιο.

Αλλά, κατεστραμένος άνθρωπος, τι φταίω εγώ.
Ζητώ ο ταλαίπωρος να μπαλοθώ.
Ας φρόντιζαν οι κραταιοί θεοί
να δημιουργήσουν έναν τέταρτο καλό.
Μετά χαράς θα πήγαινα μ' αυτόν.

του Κωνσταντίνου Καβάφη (1930)

1 Κακεργέτης: προσωνύμιο του Πτολεμαίου Η', 8^{ου} Φαραώ της Αιγύπτου, από τους σκληρότερους βασιλείς της (κακεργέτης: κακοποιός)

2 Ζαβίνας, Γρυπός, Υρκανός: διεκδικητές του θρόνου της Συρίας

ΘΕΜΑΤΑ

A. Ποια χαρακτηριστικά αποδίδει ο Δ. Μαραγκός (Κείμενο 1) στους νέους επιστήμονες που απομακρύνθηκαν από τη χώρα μας λόγω της οικονομικής κρίσης; (περίπου 60-70 λέξεις)

Μονάδες 15

B1. Πώς λειτουργούν τα ερωτήματα στην 1^η παράγραφο του Κειμένου 1 ως προς την οργάνωση του κειμένου και ως προς την αντίδραση του αναγνώστη;

Μονάδες 10

B2. α) Στην 3^η παράγραφο του Κειμένου 1 η αρθρογράφος υιοθετεί ένα ειρωνικό ύφος. Να εντοπίσετε δύο γλωσσικές επιλογές με τις οποίες αναδεικνύεται αυτό και να διερευνήσετε πώς αυτή η επιλογή συνδέεται με τη θέση που εκφράζει στο σύνολο του κειμένου. (μονάδες 8)

β) Και στα δύο κείμενα που σας δόθηκαν γίνεται χρήση μαρτυριών επώνυμων προσώπων. Να εντοπίσετε τα σημεία και να αιτιολογήσετε την χρήση τους σε κάθε κείμενο. (μονάδες 7)

Μονάδες 15

B3. Αν και τα δύο κείμενα έχουν διαφορετική αφηγηρία - κειμενικό είδος - και διαφορετική πρόθεση, ωστόσο φαίνεται να συμφωνούν σε κάποια σημεία. Να τα εντοπίσετε δύο από αυτά κάνοντας τις αναγκαίες αναφορές στα κείμενα.

Μονάδες 15

Γ. Ποια είναι η πολιτική στάση του ποιητικού υποκειμένου απέναντι στο διεφθαρμένο κράτος και πώς τη δικαιολογεί; Με ποιους (τρεις) κειμενικούς δείκτες αναδεικνύεται η στάση αυτή ; Ποια είναι η δική σας θέση απέναντι στο θέμα αυτό ; (200 λέξεις περίπου)

Μονάδες 15

Δ. Σύμφωνα με τα κείμενα που σας δόθηκαν ένας από τους βασικούς λόγους που οι νέοι επιστήμονες απομακρύνονται από την Ελλάδα είναι η αναξιοκρατία. Με αφορμή το συνεχιζόμενο “Brain drain” κι ως μέλος της Βουλής των Εφήβων να παρουσιάσετε στη δική σας ομιλία και με τη βοήθεια των κειμένων που σας δόθηκαν, τον αρνητικό ρόλο της αναξιοκρατίας στη ζωή των νέων. Ποια άλλα αρνητικά φαινόμενα της πολιτικής ζωής αποθαρρύνουν και απομακρύνουν, κατά τη γνώμη σας, τους νέους ανθρώπους σήμερα από τα πολιτικά πράγματα; (350-400 λέξεις)

Μονάδες 30

